

Lesmap

Peter en de Wolf (3+)

©Rudi Gadevne

DE MAAN, Minderbroedersgang 1 & 3, 2800 Mechelen
015 200 200 - contact@DEMAAN.be - www.DEMAAN.be

INHOUD LESBRIEF PETER EN DE WOLF

1. Over de voorstelling.....	3
2. Voor de voorstelling.....	4
3. Wie is wie?.....	6
4. De personages	7
5. Muziek uit de voorstelling	9
6. Over sprookjes	10
7. Nabespreking: enkele vragen	12
8. Achter de schermen.....	13
9. Doe-activiteiten	14
10. Tips	16

1. Over de voorstelling

Een muzikaal sprookje over een jongen en een wolf

©Rudi Gadevne

Weet jij waarover *Peter en de Wolf* gaat? Zie jij bij het horen van de hobo, van de klarinet of van de hoorns, de eend waggelen, de kat sluipen of de wolf dreigend vanachter een boom loeren?

Peter en de wolf is een eenvoudig en herkenbaar verhaal met eenvoudige en herkenbare personages op toegankelijke en sprekende muziek. In 1936 componeerde Sergej Prokofiev *Peter en de wolf* voor spreekstem en orkest, sindsdien veroverd het muzikale sprookje het ene kinderhart na het andere. Straffer nog, wie zijn hart aan *Peter en de wolf* verliest, krijgt het nooit meer helemaal terug. En zo weet *Peter en de wolf* niet alleen kinderen, maar ook mama's, papa's, oma's en opa's, ... telkens weer tot op het puntje van hun stoel te drijven.

En dat is in de versie van DE MAAN niet anders. Peter en zijn grootvader, de eend, de kat, het vogeltje, de jagers en natuurlijk ... de wolf. DE MAAN brengt het verhaal en de personages van *Peter en de wolf* op haar geheel eigen manier tot leven. Dat deed ze trouwens al eens eerder, in 1999 om precies te zijn. En het is op deze versie dat de 'nieuwe' *Peter en de wolf* gretig verder bouwt!

Is Peter de hongerige wolf ook nu weer te slim af?

2. Voor de voorstelling

Deze lesbrief staat boordevol lestips waarmee je aan de slag kan in de klas. De meeste lestips en opdrachten zijn bedoeld als naverwerking. Om de klas alvast warm en klaar te maken voor het theaterbezoek, kan je hen echter op voorhand al enkele vragen stellen.

a. Enkele vraagjes:

- Hebben jullie al eens een theatervoorstelling bezocht?
- Gaan jullie graag naar theater?
- Wat vind je er leuk/niet leuk aan?
- Heb je zelf al eens toneel gespeeld?
- Wat zien jullie allemaal tijdens theatervoorstellingen?
(podium, decor, licht, muziek, ...)
- Wie werkt allemaal mee aan een theatervoorstelling?
(regisseur, scenograaf, technicus, acteurs, poppenmaker, ...)
- Wat verwachten jullie van deze voorstelling?

b. Theatercodes:

Naar theater gaan is op heel wat vlakken anders dan bijvoorbeeld naar de bioscoop gaan. De acteurs staan voor jou op een podium en kunnen jou ook zien en horen, net zoals jij hen ziet en hoort. Achterin de zaal staat een technicus, die het licht en het geluid bedient.

Alles gebeurt live op de scène en dat vergt opperste concentratie. Om die redenen zijn er dan ook andere regels dan in de bioscoop:

- te veel babbelen tijdens een voorstelling kan storend zijn, voor je medetoeschouwers, maar ook voor de acteurs,
- Absolute stilte is dan ook weer niet de bedoeling; reageren op het toneelstuk en lachen met de voorstelling is gezond,
- eten/drinken is niet toegelaten tijdens een voorstelling,
- eens de lichten uitgegaan zijn, is alle aandacht gericht op het podium,
- elke keer opnieuw spelen de acteurs de hele voorstelling met volle inzet en dat verdient een applaus op het einde,
- gsm's worden steeds uitgeschakeld,
- en er mogen geen opnames (foto's of video-opnames) gemaakt worden tijdens de voorstelling.

c. Video-materiaal voor in de klas

Ter voor- of naverwerking in de klas kan ondersteunend videomateriaal wel handig zijn. Hieronder enkele Youtube-links die DE MAAN geselecteerd heeft als bijpassend beeldmateriaal:

- Typ in Youtube 'Peter en de wolf sprookjes en verhalen' of ga naar:
<http://www.youtube.com/watch?v=Y0fxAXN1QaM>

Een getrouwe versie met Nederlandstalige vertelstem. Voor de jongsten onder ons.
Duur: 24 min. 08

- Typ in Youtube 'peter en de wolf Corine Vos and Matthias Noback' of ga naar:
<http://www.youtube.com/watch?v=EulWNzgzk62o&feature=related>

Een geanimeerde versie zonder stem, maar met Nederlandse tekst. Voor de kinderen die al goed kunnen lezen. Duur: 10 min. 33

- Typ in Youtube 'Peter and the wolf Disney 1 of 2' of ga naar:
<http://www.youtube.com/watch?v=ILl3s7Wonvg> +
<http://www.youtube.com/watch?v=vCgJXD3J9Wc&feature=fvwrel>

Twee leuke Disney-versies voor de al wat ouderen. Engelstalige vertelstem. Duur: 15 min.

3. Wie is wie?

a. Sergej Prokofiev

Sergej Prokofiev (° Sontsovka 1891 † Moscou 1953) was een Russisch muzikant en een van de grootste componisten van de 20^e eeuw. Hij studeerde af aan het Conservatorium van Sint-Petersburg tijdens Wereldoorlog I en maakte hierna zijn eerste voorstellingen binnen het theater en de opera. Tijdens de Russische Revolutie reisde hij naar Amerika en vervolgens naar Duitsland en Frankrijk. Tijdens en na deze reizen heeft Prokofiev zijn grootste successen behaald met onder andere *Peter en de Wolf*, een bewerking van *Romeo en Julia* van William Shakespeare en een bewerking van *Oorlog en Vrede* van Leo Tolstoj.

b. Willem Verheyden

Willem Verheyden (°Mechelen 1963) is sinds 1995 artistiek leider van DE MAAN. Vertellen met en via figuren is zijn natuurlijke taal om net dat ietsje meer op een scène te verbeelden. Hij gaat vaak op zoek naar de grenzen van figurentheater én dans waarbij de poëzie en de verwondering elkaar ontmoeten zoals in o.m. 'Kijk eens wat ik kan', 'Ik wil een vis zijn' en 'In jouw schoenen'. Elke productie van Willem roept een eigen vormenuniversum op waarvoor hij meestal beroep doet op de expertise van huisscenograaf Paul Contryn. Getuigen hiervan zijn o.m. 'Koekoek', 'Afrikaanse verhalen', 'Jammer maar niet erg', 'De jongen', 'Ik geef je een zoen', 'Gek van liefde', 'Roos' en 'De piano'. Vaak zijn het verhalen over vriendschappen, liefdes, verlangens en biografieën van het leven. Daarnaast was hij intens betrokken bij de professionalisering en uitbouw van 'Het Firmament', een organisatie waarbij de focus op het erfgoed van het figurentheater ligt.

c. Paul Contryn

Paul Contryn (°Mechelen 1961) en figurentheater gaan altijd samen. Hij vergezelde zijn vader Louis en zijn grootvader Jef als ze naar het poppentheater gingen. Zijn beroepskeuze lag voor de hand of beter 'in zijn hand'. Zonder twijfel is hij de grootste poppenmaker van Vlaanderen. Niet alleen in productiviteit, maar vooral in kwaliteit. Hij is constant op zoek gaat naar verscheidenheid in materie en manipulatietechnieken synchroon met de dramatiek en de inhoud van het concept. Hij ontwerpt zowel soepele en op het eerste gezicht eenvoudige figuren als sterk uitgebouwde figuren die steeds natuurlijkheid uitstralen. Reeds tijdens zijn studie toegepaste grafiek aan het Sint-Lucasinstituut te Brussel was hij als scenograaf actief in het toenmalige Mechels Stadspoppentheater, nu DE MAAN.

4. De personages

a. Peter

Peter woont bij zijn grootvader en is een lieve jongen. Het vogeltje, de eend en de kat zijn de vrienden van Peter. Hij is een echte dierenvriend! Er is echter één dier waar Peter geen vriendschap voor voelt: de wolf. Deze is immers vijandig en wil de andere dieren opeten. In het sprookje probeert Peter dan ook de wolf te vangen en zo de andere dieren te redden.

Peter wordt gespeeld door het strijkorkest.

b. De grootvader

De grootvader van Peter is een strenge, maar rechtvaardige man. Hij voedt Peter op en verbiedt hem om in de tuin te spelen. Hij is immers bang dat de wolf Peter iets zal pijn doen! Maar grootvader is echter wel heel oud. Daarom verliest hij Peter soms uit het oog...

De grootvader wordt gespeeld door de fagot.

© Frans Haacken

c. Het vogeltje

Het vogeltje is de beste vriend van Peter en fladdert altijd vrolijk rond. Niemand kan hem vangen, omdat hij snel en hoog vliegt. Daarom helpt hij Peter ook met het vangen van de wolf. Hij past wel op dat hij niet te dicht in de buurt van de wolf komt, want anders... HAP!

Het vogeltje wordt gespeeld door de fluit.

d. De eend

De eend waggelt steeds vrolijk door het gras en plonst gretig in het water. Toch is hij ook een kleine deugniet. Hij loopt van de wolf weg, springt in het water en trappelt zo ver mogelijk van de wolf vandaan. Toch trappelt hij niet ver genoeg en wordt voer voor de wolf...

De eend wordt gespeeld door de hobo.

e. De kat

De kat is een sluwe en pientere jager. Hij is uit om het vogeltje te vangen, maar dat lukt hem niet! Hij trippelt en trappelt stilletjes door het gras. Toch is ook hij bang van de wolf. De kat blijft dus net als andere dieren, maar zo ver mogelijk van de wolf vandaan.

De kat wordt gespeeld door de klarinet.

© Muziek Atlas

f. De wolf

De wolf is het meest gevreesde dier van het land. Hij duikt zomaar op en maakt iedereen bang. Hij eet alle dieren van het land op en schrikt niet terug van mensen.

De wolf wordt gespeeld door de hoorns.

g. De jager

De jager is uit op de wolf. Hij probeert de wolf te vangen om zo het land terug kalmte te brengen. Zijn doel is om de wolf naar de dierentuin te brengen.

De jager wordt gespeeld door de pauken en de troms.

5. Muziek uit de voorstelling

De muziek uit de voorstelling komt van Sergej Prokofiev. Deze muziek dateert uit de twintigste eeuw, meer bepaald uit 1936. Het is dus oude klassieke muziek. Prokofiev componeerde voornamelijk muziek voor piano. Ook in *Peter en de wolf* is piano een hoofdinstrument. Maar buiten piano zijn ook nog volgende instrumenten vertegenwoordigd:

strijkers, fagot, fluit, hobo, klarinet, hoorns, pauken/troms

Zet de juiste naam bij het juist instrument!

1

2

3

4

5

6

7

6. Over sprookjes

Het woord 'sprookje' is afgeleid van het middeleeuwse woord 'sroke', dat verhaal of vertelling betekent. Er zijn verschillende soorten sprookjes, bijvoorbeeld raadselsprookjes, leugensprookjes, toversprookjes ... In *Peter en de wolf* komen veel dieren voor. Dit is niet toevallig:

Dieren hebben altijd al deel uitgemaakt van de natuurlijke omgeving van de mens (als vriend, vijand, huisdier...) en mensen zijn ook altijd al geboeid en geïnspireerd geweest door dieren. Daarom dat dieren ook zo vaak terugkomen in volkse verhalen en sprookjes. In deze verhalen beschikken dieren soms over eigenschappen die zij in de natuur eigenlijk niet hebben. Dieren kunnen praten, kunnen rechtop lopen, ze zijn even verstandig als mensen, ze eten aan tafel, ... Vaak hebben de dieren in sprookjes ook magische krachten. Op die manier verklaarden de mensen van toen feiten waar ze anders geen uitleg voor hadden.

a. Voor wie

Vroeger waren sprookjes vertellingen voor volwassenen en waren ze dus niet bedoeld om kinderen te plezieren. Ook werden ze wel eens gebruikt als waarschuwingsverhalen, die kinderen bang moesten maken van bepaalde zaken, zoals wolven en weerwolven. Een goed voorbeeld hiervan is 'Roodkapje'. In de oorspronkelijke versie van dit sprookje overleeft zij het niet.

b. Sprookjesachtige verhalen

Tegenwoordig worden er nog steeds heel wat sprookjesachtige boeken geschreven. Ze lijken niet meer op de sprookjes van vroeger. Ze zijn lang niet zo griezelig. Reuzen, heksen en monsters zijn in deze boeken vaak zelfs aardig. Sprookjesachtige boeken zijn er voor kinderen van alle leeftijden, bijvoorbeeld Harry Potter, Geronimo Stilton, de verhalen van Walt Disney, ...

c. Bekende sprookjesschrijvers

Zoals eerder al staat geschreven, was Charles Perrault natuurlijk niet de enige sprookjesschrijver in de geschiedenis. Andere grote namen op het gebied van sprookjes zijn de Gebroeders Grimm en Hans Christian Andersen.

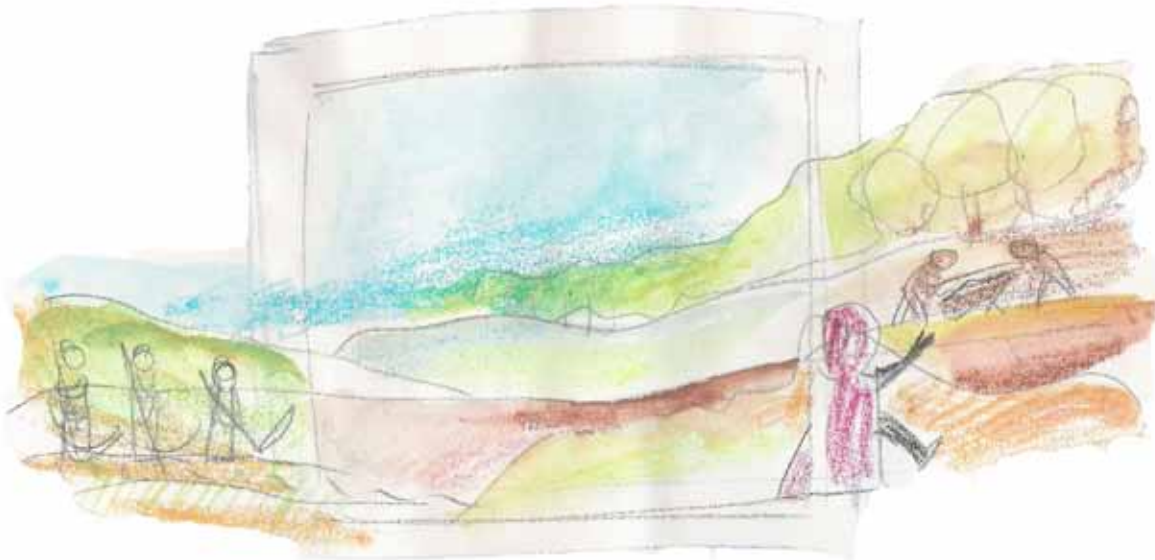
De gebroeders, Jacob en Wilhelm, Grimm begonnen in het begin van de negentiende eeuw met het op papier zetten van de op dat moment in omloop zijnde volksverhalen. Het resultaat was een twee delen tellend boek vol sprookjes. Enkele populaire sprookjes van Grimm zijn bijvoorbeeld: 'Raponsje', 'Sneeuwitje', 'de Kikkerprins', 'Repelsteeltje', 'Hans en Grietje' en 'de Wolf en de zeven geitjes'.

Hans Christian Andersen is een Deense sprookjesschrijver en werd eveneens in de negentiende eeuw wereldberoemd met zijn kinderverhalen. Zijn sprookjes zijn maar liefst in meer dan tachtig talen vertaald. De bekendste verhalen van zijn pen zijn: 'het Lelijke Eendje', 'de Wilde Zwanen', 'de Kleine Zeemeermin', 'de Prinses op de Erwt', 'de Nieuwe kleren van de keizer', 'de Sneeuwkonigin' en 'het Meisje met de Zwavelstokjes'.

Een minder bekende sprookjesschrijver is de Italiaanse **Giambattista Basile**. Toch zette deze schrijver al in de zeventiende eeuw ook zo'n vijftig sprookjes op papier. Onder deze sprookjes komen we opnieuw versies van 'Assepoester', 'Sneeuwitje' en 'de gelaarsde kat' tegen.

d. DE MAAN en sprookjes

DE MAAN heeft een zekere band met sprookjes. Al vaak waren ze een inspiratiebron om een leuke MAANvoorstelling te maken. Zo maakte DE MAAN al bewerkingen van 'De Sneeuwkonigin', 'De nieuwe kleren van de keizer', 'Sneeuwwitje', 'Vlaamse sprookjes' van Geert van Istendael, ...

e. Klassieke muziek in *Peter en de wolf*

Prokofiev laat met het muzikaal sprookje *Peter en de wolf* het (jonge) publiek kennismaken met klassieke muziek. Deze, eerder ernstige muziekvorm, wordt door DE MAAN in een figumentheater-vorm gegoten.

Peter en de wolf is door Prokofiev als symfonisch sprookje (opus 67) geschreven. Deze opus werd gecreëerd in Moskou in 1936. Op 5 maart van dat jaar woonde de componist de opening bij van het Centrum voor Kindertheater in Moskou. Directrice Nina Satz spoorde bij die gelegenheid Prokofiev aan om een orkestwerk speciaal voor kinderen te componeren. Een werk dat hen meteen vertrouwd kon maken met een klassiek orkest. Nog dezelfde avond componeerde Prokofiev de belangrijkste muzikale thema's. Enkele weken later was de volledige partituur klaar. Prokofiev schreef zelf de tekst voor de verteller bij zijn muziekpartituur, net als prenten bij een geschreven verhaal. Dit 'symfonisch sprookje voor verteller en orkest' heeft dus de bedoeling om te helpen bij het onderscheiden van de verschillende klankkleuren van de orkestinstrumenten.

7. Nabespreking: enkele vragen

- Waar gaat het verhaal over?
- Welk instrument speelt de kat? (klarinet) En welk instrument het vogeltje? (fluit) En door welk instrument wordt de wolf gespeeld? (hoorns)
- Krijgt Peter de wolf te pakken?
- Leeft de eend nog op het einde van het verhaal?
- Welke dieren zitten er nog allemaal in de dierentuin op het einde van de voorstelling? (Olifant, giraf, toekan (soort papegaai))
- Ken je nog andere sprookjes?
- Zijn er sprookjes over dieren bij?
- Zo ja, om welke dieren gaat het?
- Zijn het aardige dieren?
- Zijn het slimme dieren?
- ...

©Rudi Gadevne

8. Achter de schermen

De coulissen bij *Peter en de wolf* zijn niet te zien, maar ze zijn er wel! Een coulisse is een onderdeel van een toneeldecor waar de spelers achter vandaan komen. De coulissen van DE MAAN zijn bedekt met grote zwarte gordijnen, waardoor het publiek de acteurs niet kunnen zien.

Er zijn nog heel wat zaken waarbij je niet achter de schermen kan kijken, maar waarvan je slechts het eindproductie ziet. Je ziet niet van waar iets komt, hoe, wanneer of door wie het gemaakt is.

Een voorbeeld:

Je koopt een brik melk in de winkel. Maar voor die melk in de supermarkt terecht komt, gaat er een heel proces aan vooraf.

- Koeien worden gemolken op de boerderij. Tegenwoordig gebeurt dat met behulp van machines, maar vroeger werden koeien gewoon met de hand gemolken.
- De melk wordt opgeslagen in een koeltank en naar de zuivelfabriek gebracht.
- Daar wordt de rauwe melk behandeld. Ze wordt afgeroomd, om het vetpercentage in de melk te bepalen. En ze wordt gepasteuriseerd om schadelijke bacteriën die de melk snel zuur maken, te doden.
- De melk wordt nu in een gekoelde opslagtank bewaard en is klaar om verpakt te worden.
- Zo wordt er dagelijks melk geleverd bij supermarkten, waar jij ze kan kopen.

Dit is slechts één voorbeeldje. Kan je nog enkele voorbeelden geven?

9. Doe-activiteiten

a. RITME & GELUID

MUZIEK

Niveau: kleuter- en lagere school

Benodigheden	<ul style="list-style-type: none">- Verschillende zelfgemaakte instrumentjes. (Dit kan zelf gemaakt worden met verschillende wc-rolletjes, doosjes, verf, etc.)- Met alles wat in de ruimte staat, kan een ritme gemaakt worden. Zelfs met een radiator, een bank of het eigen lichaam. Extra materiaal is dus eigenlijk niet nodig.
Ruimtegebruik	Open ruimte
Doelgroep/leeftijd	Kinderen van alle leeftijden.
Aantal kinderen	Maximum 20 kinderen.
Aantal begeleiders	1
Duur van de activiteit	30 min. – 60 min.
Omschrijving	Binnen deze activiteit is het de bedoeling dat de kinderen kennis maken met ritme en muziek. Met zelfgemaakte instrumentjes leren de kinderen het verschil tussen hard-zacht, snel-traag, de geluiden van de natuur...
Inleiding	De voorbereiding is simpel. De kinderen kan je zelf muziekinstrumenten laten maken. Hiervoor kan je alles gebruiken.
Verkennd spel	(5-10 min.) Als opwarmer zet je de kinderen in een kring. De kinderen krijgen allemaal hun eigen zelfgemaakte instrumentje. Hiermee laat je de kinderen een gemakkelijk ritme spelen. Na een paar minuten geven de kinderen het instrumentje door naar hun rechterkant. Dit kan zo doorgaan tot elk kind een paar keer van instrument is veranderd. Zo voelen de kinderen andere instrumenten aan en leren ze de verschillende geluiden van verschillende instrumenten.
Verdiepend spel	(10 min.) De kinderen krijgen een paar opdrachten. Hierbij is het de bedoeling dat alle kinderen even stil zijn. De begeleider toont dat je met een instrument veel verschillende dingen kan doen: hard-zacht, snel-traag, de geluiden van de natuur nabootsen, ... De kinderen doen dit na.
Eindspel/nabespreking	De kinderen kunnen nu een voor een in het midden van de kring een ritme spelen. De kinderen die in de kring staan doen dit na. Zo kan je elk kind even aan bod laten. Ze leren zo dus zelf een ritme uiten en creatief te zijn.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none">- Kennismaking met ritme en muziek.- Zelf op een creatieve manier op zoek gaan naar verschillende technieken om ritme te maken: met instrumentjes, het lichaam, objecten in de ruimte...

b. DIERENTUIN

DANS

Niveau: kleuter- en lagere school

Benodigdheden	/
Ruimtegebruik	Open ruimte
Doelgroep/leeftijd	Kinderen van alle leeftijden.
Aantal kinderen	Maximum 30 kinderen.
Aantal begeleiders	1 of 2
Duur van de activiteit	15 min. – 30 min.
Omschrijving	De bedoeling van deze activiteit is dat de kinderen zich leren bewegen als een dier. Om creativiteit te stimuleren moeten ze samen op het einde van deze opdracht gezamenlijk een verzonnen dier naspelen.
Inleiding	/
Verkennend spel	Zet de kinderen in een kring. Vraag de kinderen of ze als eens naar de zoo of kinderboerderij zijn geweest en welke dieren ze allemaal hebben gezien. Vraag bij elk voorbeeld dat ze geven of ze het dier ook kunnen nadoen. Hier kunnen variaties op bestaan: het kind dat een dier nadoet, mag bijvoorbeeld enkel geluid maken. De andere kinderen kunnen raden. Het kind dat een dier nadoet kan in de cirkel staan...
Verdiepend spel	Verdeel de kinderen in groepjes van twee. Laat ze een combinatie maken van het dier dat ze eerder kozen. (Voorbeeld: een kip met varkenssnuit.) Dit kan grappige taferelen doen ontstaan.
Eindspel/nabespreking	Elk kind kiest nu één uiterlijk kenmerk van het dier dat ze kozen. (Voorbeeld: varkenssnuit). Je kan meerder kinderen bij elkaar zetten en zo een heel nieuw dier maken! (Voorbeeld: Kippenpoten + lijf van een koe + varkenssnuit + Oren van een hond) In de groepjes waarin ze zitten, kunnen ze daarna ook een toneeltje maken met het dier dat ontstaan is, kunnen ze het dier tekenen...
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none">- Kennismaking met drama- Samenwerken om bij het eindspel tot een goed resultaat te komen.

10. Tips

Prentenboeken/Boeken

Maes, P.; Prokofiev, S.; Opbrouck W. & Schoonooghe, T.; *Peter en de wolf, Een muzikaal sprookje verteld door Wim Opbrouck* (Boek+Cd), Uitgeverij Lannoo, pag. 36

De Leeuw, P.; Posthuma, S.; Prokofjev, *Peter en de wolf* (Boek+Cd), Gottmer Uitgevers Groep b.v., pag. 32

Videomateriaal

Peter and the Wolf, 1946, Walt Disney

Peter & The Wolf, 2006, Suzie Templeton (kortfilm)

CD

Prokofiev: Peter & the Wolf, 2006, Boris Karloff, Sergej Prokofiev, Mario Rossi en Wiener Staatsopernorchester